

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 01.07.2016 i Oslo tingrett,
Saksnr.: 15-205713TVI-OTIR/06
Dommer: Tingrettsdommer Anniken Nygaard Ottesen
Saken gjelder: Foreningsrett

Stafo

Advokat Per Danielsen

mot

It Forbundet	Advokat Tom Sørum
Nrks Tverrfaglige Forening	Advokat Tom Sørum
Delta Luftfart	Advokat Tom Sørum
Kriminalomsorgens Lederforbund	Advokat Tom Sørum
Redningstjenestens Personalforening	Advokat Tom Sørum
Delta Samfunnssikkerhet	Advokat Tom Sørum
Norsk Toglederforening	Advokat Tom Sørum
Signal og Teleteknikernes Forening	Advokat Tom Sørum
Delta Jernbane	Advokat Tom Sørum
Delta Norges Blindeforbund	Advokat Tom Sørum
Fiskeridirektoratets og	Advokat Tom Sørum
Havforskningsinstituttets Tverrfaglige	
Forening	
Stafo Kyst	Advokat Tom Sørum
Delta Landbruksdirektoratet	Advokat Tom Sørum
Staforeningen Vinmonopolet Arcus,	Advokat Tom Sørum
Vectura	
Delta Fredskorpset v/styrets leder	Advokat Tom Sørum

STAFO SHT (Statens havarikommisjon   Advokat Tom Sørum
for transport) v/styreleder
STAFO-foreningen i Trygg Trafikk   Advokat Tom Sørum
v/styreleder

DOM

Saken gjelder gyldighet av vedtak om deling av en forening, og krav om betaling av medlemskontingent.

Framstilling av saken

STAFO er en arbeidstakerorganisasjon hvor medlemmene selv er fagorganisasjoner. Foreningen ble stiftet i 1923. STAFO har tradisjonelt hatt statstjenestemenn som medlemmer, men har etter hvert fått medlemsorganisasjoner fra både offentlig og privat virksomhet. I 2015 hadde STAFO ca. 40 medlemsorganisasjoner, herunder de saksøkte organisasjonene. STAFO er igjen medlem av hovedorganisasjonen Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS).

STAFOs vedtekter § 1 lyder slik:

"STAFO, stiftet 17. november 1923, er en partipolitisk uavhengig arbeidstakerorganisasjon. Forbundet er en sammenslutning av medlemsorganisasjoner og er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – YS."

STAFOs formål fremgår av vedtektene § 2.1:

"STAFOs formål er å ivareta og fremme medlemmenes økonomiske, faglige og sosiale interesser."

Innbetalt medlemskontingent brukes til drift, og avsetning i et sikringsfond. Sikringsfondet har gjennom årene vokst til flere millioner kroner.

I de senere årene har en del av medlemsorganisasjonene ønsket en samorganisering med Delta, det største forbundet i YS. STAFO inngikk en samarbeidsavtale med Delta (den gang KFO) i 2001. Avtalen ble senere forlenget.

Våren 2014 vedtok STAFOs sentralstyre og Deltas hovedstyre at det skulle utredes et grunnlag for en felles organisasjonsstruktur for STAFO og Delta. På bakgrunn av utredningen fremmet sentralstyret i STAFO følgende forslag til vedtak på STAFOs representantskapsmøte i november 2014:

"Med bakgrunn i det fremlagte saksfremlegget og beslutningsgrunnlaget, vedtas det å endre vedtektens § 1 til å lyde:

"STAFO, stiftet 17. november 1923, er en partipolitisk uavhengig arbeidstakerorganisasjon. Forbundet er en sammenslutning av medlemsorganisasjoner og er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, YS, gjennom Delta."

Forslaget innebar en endring av vedtektene, og det krevdes derfor 2/3 flertall. 90 stemte for og 49 stemte i mot, og forslaget oppnådde dermed ikke det nødvendige flertall.

Sentralstyret fremmet et likelydende forslag til vedtak på ekstraordinært representantskapsmøte i juni 2015. Sentralstyret opplyste i saksfremlegget at de ville stille sine plasser til disposisjon om forslaget ble stemt ned. Forslaget fikk alminnelig flertall, men ikke 2/3 flertall. Sentralstyret ble sittende til det ordinære representantskapsmøtet høsten 2015.

På representantskapsmøtet 30. november og 1. desember 2015, fremmet Tor Egelién fra NRKs Tverrfaglige Forening, og 1. nestleder i sentralstyret, et forslag om fisjon. Forslaget var støttet av sentralstyret. Egelién trakk senere forslaget, men det ble opprettholdt av sentralstyret. Forslaget lød blant annet slik:

"Det foreslås i realiteten at STAFO foretar en fisjon. Det vil si at man deler forbundet i to.

En del fortsetter å drive rettssubjektet STAFO, den annen går kollektivt ut av STAFO. De foreninger som ønsker å gå kollektivt ut, må meddele STAFO dette innen utgangen av året og står som medlemmer til og med 30/6-2016.

Ved en fisjon kommer ikke "etterbetalingsklausulen" i vedtektenes § 3.7 og § 9.7 til anvendelse.

[..]

Det foreslås at størrelsen på STAFOs sikringsfond settes til kr. 1 000 pr yrkesaktive medlem.

Overskytende midler og takserte verdier fordeles til medlemsforeningene forholdsmessig etter det antall yrkesaktive medlemmer foreningene hadde pr 1/7-2015. Fordelte midler skal benyttes kollektivt i tråd med formålet i vedtektenes, dvs. "å ivareta og fremme medlemmenes økonomiske, faglige og sosiale interesser."

[..]

Forslaget endrer ingen vedtekter, er i tråd med STAFOs formål og vedtas med simpelt flertall."

Forslaget ble vedtatt med alminnelig flertall med 80 mot 57 stemmer. Det ble også valgt nytt sentralstyre.

Fra 17. til 28. desember 2015 meldte så 17 av medlemsorganisasjonene seg ut av STAFO med henvisning til vedtaket på representantskapsmøtet.

På sentralstyremøte i STAFO 15. desember 2015 ble det fattet vedtak om å utelukke de 17 medlemsorganisasjonene fra STAFO. Dette ble disse gjort kjent med i et brev fra advokat Danielsen av 17. desember 2015. Vedtaket er gjengitt i brevet og det står blant annet:

"Styret anser at medlemsorganisasjonene har handlet i strid med vedtektenes og motarbeider og skader STAFOs interesser.

[..]

Medlemsorganisasjonene utelukkes som medlemmer i STAFO i henhold til vedtektenes pkt. 3.8. Vedtaket kan påklages til representantskapsmøtet.

Utelukkelsen gjelder medlemskapsrettigheten til å delta i organisasjonsvirksomheten, herunder å kreve avholdt ekstraordinært representantskapsmøte, stille forslag til, møte på eller å avgi stemme i representantskapsmøte.

Medlemmene vil, i samme tidsrom som forpliktelsen til å betale medlemskontingent gjelder, ha rett til de ordinære tjenester og ytelser fra servicekontoret og sentralstyret som de øvrige medlemmene har overfor STAFO."

De 17 organisasjonene svarte på dette den 30. desember 2015, og opplyste at de tok vedtaket til etterretning, og anså at alle rettigheter og plikter for organisasjonene opphørte 15. desember 2015.

De utmeldte organisasjonene, IT Forbundet med flere, meldte seg så inn i Delta den 7. mars 2016, med virkning fra 31. desember 2015. Flere av organisasjonene hadde allerede i august 2015 inngått intensjonsavtale med Delta om å melde seg inn der, IT forbundet, NRKs Tverrfaglige Forening og Stafo Luftfart allerede i desember 2014.

STAFO sendte de saksøkte foreningene krav om betaling av medlemskontingent for første kvartal 2016. De utmeldte organisasjonene betalte ikke dette.

Advokat Danielsen innga stevning til Oslo tingrett den 22. desember 2015, på vegne av STAFO, med påstand om at representantskapets vedtak av 30. november/1. desember 2015 kjennes ugyldig.

Advokat Sørum innga tilsvaer 4. februar 2016, på vegne av de 17 organisasjonene som hadde gått ut av STAFO, (IT Forbundet med flere), og påsto at vedtaket var gyldig.

Advokat Sørum trakk i prosesskriv av 20. april 2016 inn i saken et krav fra de saksøkte organisasjonene om at de ikke har plikt til å betale medlemskontingent for 2016. STAFO påsto seg frifunnet for dette, og utvidet senere påstanden til å gjelde fullbyrdsessøksmål for kontingentkravet for første kvartal 2016. De saksøkte organisasjonene har krevet seg frifunnet for dette.

Hovedforhandling ble holdt i Oslo tingrett 14. og 15. juni 2016. Saksøker møtte ved styreleder Erlend Aasbø, og med prosessfullmektig. De 17 saksøkte organisasjonene møtte ved Tor Egelién som er leder i NRKS Tverrfaglige Forening, og med prosessfullmektig. Egelién hadde fullmakt fra de andre saksøkte. Aasbø, Egelién og seks vitner forklarte seg, og det ble foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

Vedtaket i STAFOs representantskapsmøte 30. november/1. desember 2015 er ugyldig.

Vedtektene er de viktigste rettskildene i foreningsretten, dette er en avtale mellom medlemmene, og det er disse som må tolkes. Domstolene kan prøve fullt ut om vedtaket er

ugyldig. Praksis i STAFO stemmer for øvrig overens med vedtektene, slik at det ikke er noen motstrid her.

STAFOs vedtekter § 2 slår fast at STAFOs formål er å ivareta medlemmenes interesser, ikke de som går ut. Vedtaket er i strid med dette formålet, ettersom de som gikk ut tar med seg store deler av STAFOs sikringsfond. Det fremgår av vedtektene § 3.13 at de som melder seg ut ikke har krav på noen andel av fondet. Ordlyden er helt klar på dette, selv om man skulle kalle det en fisjon. Det er bare en omgåelse. De som gikk ut, prøvde på to representantskapsmøter å melde STAFO inn i Delta. De kunne bare meldt seg ut, men valgte å konstruere en fisjon for å få med pengene. Også ved en oppløsning av STAFO, som krever 2/3 flertall, er det begrensninger i vedtektene § 12 om utdeling av sikringsfondet. I følge Woxholt skal vedtektene tolkes objektivt når det ikke er andre holdepunkter, som her. Praksis i STAFO viser at flere andre organisasjoner har meldt seg ut gjennom årene uten å få med en del av formuen. Resultatet av vedtaket er grovt urimelig, de som har gått ut bestemmer hvordan formuen skal deles. Dette åpner bare opp for en ny rettssak.

Subsidiært er vedtaket uansett ikke en fisjon. For å være en fisjon må organisasjonen deles i to eller flere selvstendige sammenslutninger, og etablere seg som nye selvstendige juridiske personer. Det er ikke dannet noen ny forening av de organisasjonene som gikk ut her. De har bare meldt seg inn i Delta. Delta MO som de 17 organisasjonene tilhører, er ikke registrert i Brønnøysund, og fremgår ikke av organisasjonskartet eller vedtektene til Delta. De som gikk ut har ikke stiftet en ny organisasjon, og det er derfor ikke en fisjon. Det finnes ikke noen fissionsplan. Formålet med vedtaket var kun å få med deler av formuen til STAFO. Forhistorien viser at de 17 organisasjonene skulle gå inn i Delta som selvstendige rettssubjekter.

Uansett ville en slik fisjon kreve 2/3 flertall. Vedtaket innebærer en utdeling av formuen til medlemmene. Dette er i realiteten en partiell oppløsning av STAFO, som krever 2/3 flertall. Oppløsningen rammet det gjenværende STAFO hardt i form av nedbemanning og økning av medlemskontingent.

Når det gjelder betaling av kontingent for 2016, skal alle organisasjonene som meldte seg ut før nyttår 2015, betale kontingent for 2016 etter vedtektenes § 3.7 og 9.7. At de ble utelukket av STAFO endrer ikke dette. De hadde en plan om å melde seg ut allerede fra august 2015, og jobbet for konkurrenten Delta og mot STAFO. Dette er illojalt. De har ikke rettet seg etter STAFOs vedtak. At de er utelukket fra STAFO innebærer at de ikke kan stille til valg og delta på møter, men de kunne fortsatt nyte godt av STAFOs service, og hadde tilgang til STAFOs sikringsfond i første halvår 2016. Dette var en praksis STAFO ved Egeliens også hadde da TTL meldte seg ut. At de som er illojale skal slippe å betale kontingent er ikke rimelig.

Saksøkerens påstand:

I anfektelsessøksmålet:

1. Representantskapets vedtak av 30.11/1.12.2015 om fisjoning av STAFO kjennes ugyldig.
2. De saksøkte dømmes in solidum til å betale saksøkers saksomkostninger

I fastsettelsessøksmålet:

1. STAFO frifinnes
2. Saksøkerne tilpliktes i fellesskap å betale STAFOs saksomkostnader.

I fullbyrdelsessøksmålet:

1. IT forbundet (org.nr. 985 454 841) betaler kr 394 915 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
2. NRKs tverrfaglige Forening (org.nr. 871 274 417) betaler kr 361 410,75 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
3. Delta Luftfart (org.nr. 997 741 897) betaler kr 229 716 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
4. Kriminalomsorgens Lederforbund (org.nr. 992 199 881) betaler kr 117 505 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
5. Redningstjenestens Personalforening (org.nr. 996 102 467) betaler kr 24 997,50 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer
6. Delta Samfunnssikkerhet v/styreleder (org.nr. 884 286 972) betaler kr 58 684,50 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
7. Norsk toglederforening betaler kr 74 508,75 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
8. Signal- og Teleteknikernes Forening betaler kr 162 412 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
9. Delta Jernbane (org.nr. 990 275 912), betaler kr 84 177 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
10. Delta Norges Blindforbund (org.nr. 995 583 453) betaler kr 31 590 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.

11. Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets Tverrfaglige Forening (org.nr. 815 674 502) betaler kr 11 070 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
12. Delta Landbruksdirektoratet betaler kr 20 171,25 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
13. STAFO-foreningen i Vinmonopolet betaler kr 17 730 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
14. STAFO Fredskorpset betaler kr 15 147 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
15. STAFO SHT (Statens havarikommisjon for transport) betaler kr 4 680 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
16. STAFO-foreningen i Trygg Trafikk betaler kr 8 640 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
17. STAFO Kyst betaler kr 62 223,75 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
18. De saksøkte dømmes til å erstatte saksøkerens sakskostnader.

Saksøktes påstandsgrunnlag

Vedtaket om fisjon på representantskapsmøtet 30. november/1. desember 2015 er gyldig. Det var anledning til å treffe vedtaket, og det krevdes ikke kvalifisert flertall. Fisjonen er foretatt i tråd med alminnelige foreningsrettslige prinsipper.

Fisjonsvedtaket inneholder det som er naturlig i et slikt vedtak, det fastsetter at det skal skje en deling, at de som skal fradeles skal melde fra til STAFO innen 31. desember, at delingen skal effektueres 30. juni 2016, og hvordan aktiva og passiva skal fordeles. Midlene som ble fordelt, skal ikke bare deles ut til medlemsorganisasjonene, men brukes kollektivt innenfor rammen av vedtektene. De fradelte organisasjonene får med seg under halvparten av formuen selv om de representere godt over halvparten av de betalende medlemmene.

I følge Woxholt "Foreningsrett", er det ikke tvilsomt at foreninger kan fisjonere. Det står ingen ting i vedtektene om deling av foreningen, heller ikke noe som begrenser denne adgangen. Representantskapet kan da beslutte den deling med alminnelig flertall. Det er ikke spesielle forhold ved denne delingen som krever kvalifisert flertall for å verne minoriteten. En deling er noe annet enn oppløsning av organisasjonen som krever 2/3 flertall. En utmelding er også noe annet, og det er ikke bestridt at organisasjoner som melder seg ut ikke kan få med en andel av formuen.

Fisjonen er reell. Det er ikke noe krav om at de fradelte organisasjonene må opptre som en enhet etter den kollektive utmeldelsen. Det er tilstrekkelig at det er enighet om deling. De fradelte organisasjonene opptrer uansett som en enhet i Delta MO som er en egen region i Delta med eget styre. De har beholdt sin rettssubjektivitet, som i STAFO.

Også reelle hensyn og grunnleggende foreningsrettslige prinsipper støtter en slik fisjon. Noe annet ville innebære en utsulting av flertallet. Begge parter vil nå nyte godt av tidligere medlemmers oppsparte midler.

De fradelte organisasjonene skulle etter fisjonsvedtaket på representantskapsmøtet ikke betale medlemskontingent for andre halvdel av 2016. Da de ble utelukket fra STAFO, falt også plikten til å betale kontingent for første halvdel av 2016 bort. Utelukkelse er rettslig sett et umiddelbart opphør av rettigheter og plikter. En delvis utelukkelse hvor man fortsatt skal betale kontingent, men fratras alle rettigheter, krever hjemmel i vedtektene. TTL ble ikke utelukket, men bare nektet å møte på landsstyremøtet som er et tillitsverv. Det er noe annet å bli utelukket fra å møte på representantskapsmøtet som er for alle medlemmer. De fradelte organisasjonene skal derfor ikke betale kontingent for 2016.

Saksøktes påstand

I delingssaken:

STAFOs Representantskaps vedtak av 30. november 2015 om deling av STAFO er gyldig.

I fastsettelsessøksmålet om medlemskontingent i 2016:

1. IT Forbundet ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.
2. NRKs Tverrfaglige forening ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.
3. Delta Luftfart ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.
4. Kriminalomsorgens Lederforbund ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.
5. Redningstjenestens Personalforening ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.
6. Delta Samfunnssikkerhet ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

7. Norsk toglederforening ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

8. Signal- og Teleteknikernes forening ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

9. Delta Jernbane ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

10. Delta Norges Blindeforbund ved styrets leder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

11. Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets Tverrfaglige forening ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

12. Delta Landbruksdirektoratet ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

13. STAFO-foreningen i Vinmonopolet, Arcus, Vectura ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

14. STAFO Fredskorpset ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

15. STAFO SHT (Statens Havarikommisjon for Transport) ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

16. STAFO-foreningen i Trygg Trafikk ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

17. STAFO Kyst ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for 2016.

I fullbyrdelsessøksmålet om betaling av forfalt medlemskontingent:

1. IT Forbundet ved styreleder frifinnes
2. NRKs Tverrfaglige forening ved styreleder frifinnes
3. Delta Luftfart ved styreleder frifinnes
4. Kriminalomsorgens Lederforbund ved styreleder frifinnes .
5. Redningstjenestens Personalforening ved styreleder frifinnes

6. Delta Samfunnssikkerhet ved styreleder frifinnes
7. Norsk toglederforening ved styreleder frifinnes
8. Signal- og Teleteknikernes forening ved styreleder frifinnes
9. Delta Jernbane ved styreleder frifinnes
10. Delta Norges Blindforbund ved styrets leder frifinnes
11. Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets Tverrfaglige forening ved styreleder frifinnes
12. Delta Landbruksdirektoratet ved styreleder frifinnes
13. STAFO-foreningen i Vinmonopolet, Arcus, Vectura ved styreleder frifinnes
14. STAFO Fredskorpset ved styreleder frifinnes
15. STAFO SHT (Statens Havarikommisjon for Transport) ved styreleder frifinnes
16. STAFO-foreningen i Trygg Trafikk ved styreleder frifinnes
17. STAFO Kyst ved styreleder frifinnes

I spørsmål om sakskostnader:

Saksøker dømmes til å betale de saksøktes saksomkostninger.

Rettsens vurdering

Delingssaken:

Retten behandler først spørsmålet om vedtaket om deling av STAFO på representantskapsmøtet 30. november/1. desember 2015 er gyldig.

Omtrent halvparten av medlemsorganisasjonene i STAFO hadde over tid ønsket en organisering i YS gjennom Delta. Disse representerte godt over halvparten av medlemsmassen, og derved de stemmeberettigede. Sentralstyrets forslag til vedtak om en vedtektsendring for å organisere STAFO gjennom Delta, fikk ikke det nødvendige 2/3 flertall på to etterfølgende representantskapsmøter. De medlemsorganisasjonene som ønsket en organiseringen gjennom Delta, kunne da enten bli værende i STAFO slik det var, eller melde seg ut av STAFO individuelt og inn i Delta.

Etter vedtektene § 3.13, ville de ved en utmelding ikke få med noen andel av formuen i STAFO, herunder sikringsfondet.

Vedtektene § 3.13 lyder:

"Organisasjon/medlem har ikke noe krav på andel i forbundets kasse og fond etter utmelding/utelukkelse."

Dette følger også av langvarig praksis i STAFO. En eventuell oppløsning av STAFO, ville det heller ikke vært flertall for ettersom det etter vedtektene også krever 2/3 flertall.

Etter forslag fra sentralstyret vedtok representantskapsmøtet den 30. november/1. desember å dele, fisjonere, STAFO. Dette innebar også en deling av formuen til STAFO. Forslaget ble vedtatt med alminnelig flertall. Ordlyden i vedtaket gjentas her:

"Det foreslås i realiteten at STAFO foretar en fisjon. Det vil si at man deler forbundet i to.

En del fortsetter å drive rettssubjektet STAFO, den annen går kollektivt ut av STAFO. De foreninger som ønsker å gå kollektivt ut, må meddele STAFO dette innen utgangen av året og står som medlemmer til og med 30/6-2016.

Ved en fisjon kommer ikke "etterbetalingsklausulen" i vedtektenes § 3.7 og § 9.7 til anvendelse.

[..]

Det foreslås at størrelsen på STAFOs sikringsfond settes til kr. 1 000 pr yrkesaktive medlem.

Overskytende midler og takserte verdier fordeles til medlemsforeningene forholdsmessig etter det antall yrkesaktive medlemmer foreningene hadde pr 1/7-2015. Fordelte midler skal benyttes kollektivt i tråd med formålet i vedtektene, dvs. "å ivareta og fremme medlemmenes økonomiske, faglige og sosiale interesser."

[..]

Forslaget endrer ingen vedtekter, er i tråd med STAFOs formål og vedtas med simpelt flertall."

Vedtektene til STAFO har ingen bestemmelser om en slik deling av forbundet. Slik retten ser det, er det heller ikke noe i vedtektene som begrenser adgangen til en slik deling.

Professor Geir Woxholt skriver i "Foreningsrett" side 373:

"At en forening som andre sammenslutninger på visse vilkår kan gjennomføre en deling er likevel utvilsomt."

Retten legger derfor til grunn at representantskapsmøtet, som er STAFOs øverste organ, hadde adgang til å vedta en deling av foreningen. Spørsmålet er, slik retten ser det, om vedtaket i realiteten er en fisjon, og om et slikt fisjonsvedtak eventuelt krever 2/3 flertall.

STAFO ar anført at vedtaket er en omgåelse av reglene om vedtektsendringer eller individuell utmeldelse, kun for å få med en andel av formuen, og at det i realiteten innebærer en delvis oppløsning av STAFO.

Retten er ikke enig i dette. Vedtaket var en formell fisjon som ble forberedt av sentralstyret, og vedtatt med alminnelig flertall i representantskapsmøtet som er STAFOs høyeste organ. Selve vedtaket inneholder beslutning om deling, fremgangsmåten for dette, en fastsatt dato for delingen som var 30. juni 2016, og hvordan STAFOs aktiva skulle fordeles. At formålet var å gå inn i en konkurrerende organisasjon med en andel av formuen, kan ikke endre dette. Det hadde lenge vært en åpen og reell uenighet i STAFO om organiseringen videre. Sikringsfondet skulle ikke deles ut til medlemmene, men brukes kollektivt i tråd med vedtektene til den delende foreningen.

Vedtaket innebærer ikke en delvis oppløsning av STAFO etter rettens syn. Den delende foreningen fortsetter som et selvstendig rettssubjekt med samme navn og formål.

Woxholt skriver videre om fisjon:

"For foreningen vedkommende vil en deling innebære at medlemsmassen blir delt i to (eller flere) selvstendige sammenslutninger. Det er karakteristisk for slik deling at foreningen ikke oppløses: Den "delende" forening fortsetter som særskilt rettssubjekt med medlemsmasse, aktiva og passiva, men den (eller de) "fradelte" foreningen(er) *samtidig* etableres som "ny(e)" selvstendig(e) juridisk (e) person(er)."

STAFO har anført at de fradelte organisasjonene ikke stiftet noen ny organisasjon, og at det derfor ikke er en reell fisjon.

Retten har kommet til at heller ikke dette kan føre frem. STAFO ble i realiteten delt i to, en del fortsatte med samme navn og formål som før, og en del gikk inn i STAFO. At medlemsorganisasjonen består som selvstendige rettssubjekter endrer ikke dette, det var de jo i STAFO også. Organisasjonene meldte seg ut samtidig med nokså likelydende brev. Egelién har forklart at de laget et interimsstyre for de fradelte organisasjonene. De meldte seg samtidig inn i Delta, og er der organisert i en egen "region", Delta MO.

Retten har etter dette kommet til at delingsvedtaket var en reell fisjon.

Spørsmålet blir da om et slikt fissionsvedtak krever 2/3 flertall. Hovedregelen i foreningsretten er at hvis ikke annet er bestemt gjelder et alminnelig flertallsprinsipp. Det er ingen lov som regulerer fisjon av foreninger, og heller ikke STAFOs vedtekter regulerer dette. Etter aksjeloven og samvirkeloven kreves 2/3 flertall for en fisjon. Ettersom disse lovene bygger på helt andre hensyn enn foreningsretten, kan man ikke bygge på analogi fra disse, jfr. Woxholt i "Foreningsrett". Woxholt konkluderer med at det hvor det ikke gjør seg gjeldende spesielle grunner som berettiger et minoritetsvern, vil et alminnelig flertall være tilstrekkelig.

Spørsmålet er om dette fissionsvedtaket er slik at det kreves et særskilt minoritetsvern. Hvilket flertallskrav som kreves henger sammen med rettsvirkningene av delingen. Momenter av betydning slik det fremkommer i teorien (Woxholt), er om medlemmene ikke selv kan velge hvilken forening de skal tilhøre etter fissionen, at det ikke må foretas

vedtektsendringer, muligheten for å realisere foreningens formål blir sterkt begrenset eller bortfaller, at den delende forening berøves så vesentlige deler av sine aktiva at det ikke er praktisk mulig å fortsette foreningsvirksomheten eller om fisjonen vil medføre inngripende følger for medlemmene.

Medlemsorganisasjonene i STAFO kunne velge hvilken gruppe de ønsket å være tilsluttet etter fisjonen. Det fremgår av vedtaket at de fradelte organisasjonene vil ta med seg godt under halvparten av formuen, mens de representerer godt over halvparten av medlemsmassen. Virkningen for den delende forening, STAFO, blir imidlertid merkbare. Medlemsmassen og inntektene vil bli mer enn halvert, noe som vil føre til høyere medlemskontingent, og nedbemanning. Det er likevel ikke slik at STAFO ikke kan fortsette sitt virke stort sett som før, i samsvar med sitt formål.

Retten har etter dette, riktignok under noe tvil, kommet til at det var tilstrekkelig med alminnelig flertall for vedtaket. Dette innebærer også at delingen av formuen til STAFO blir som fastsatt i vedtaket. Borgarting lagmannsretts dom av 28. januar 2010, gjelder utmeldinger, ikke fisjon, og får ikke direkte betydning i vår sak.

Retten har etter dette kommet til at vedtaket om deling av STAFO på representantskapsmøtet 30. november/1. desember 2015 er gyldig.

Kontingentsaken:

Det er ikke fastsatt i vedtektene til STAFO hvilken plikt fradelte organisasjoner har til å betale kontingent.

I vedtektene § 9.7 fremgår det at "Utmeldt organisasjon betaler kontingent ut det året utmeldingen effektueres, jf. § 3.7". I § 3.7 står det at "Skriftlig utmelding av medlemsorganisasjon må skje senest 31. desember og effektueres 30. juni påfølgende år – jfr. § 9.7".

Etter rettens syn er disse reglene ikke direkte anvendelige ettersom det ikke er snakk om en utmelding, men en deling.

I vedtaket om deling fra representantskapsmøtet står det om dette:

"De foreninger som ønsker å gå kollektivt ut, må meddele STAFO dette innen utgangen av året og står som medlemmer til og med 30/6-2016.

Ved en fisjon kommer ikke "etterbetalingsklausulen" i vedtektenes § 3.7 og § 9.7 til anvendelse."

Ettersom retten har kommet til at delingsvedtaket er gyldig, innebærer det at de fradelte organisasjonene uansett ikke skal betale medlemskontingent for annet halvår 2016. De saksøkte organisasjonene skal derfor frifinnes for dette.

Første halvår 2016 skulle imidlertid de utdelte organisasjonene betale medlemskontingent etter vedtaket fordi de skulle stå som medlemmer dette halvåret. Ettersom de fikk brev om at de var utelukket fra STAFO den 17. desember 2015, har de anført at plikten til å betale medlemskontingent falt bort, fordi en utelukkelse medfører umiddelbart opphør av rettigheter og plikter. I vedtektene § 3.12 står det:

"Etter at en medlemsorganisasjons høyeste organ har fattet endelig vedtak om utmelding, kan ikke medlemsorganisasjonens medlemmer ha tillitsverv i eller for STAFO. Det samme gjelder for utelukkede medlemmer."

For øvrig står det ikke noe i vedtektene om hvilke rettsvirkninger en utelukkelse får. Det følger av praksis i STAFO, blant annet overfor TTL, at utmeldte organisasjoner ikke får ha tillitsverv, som å møte på sentralstyremøte. TTL måtte likevel betale medlemskontingent ut året.

I følge vedtaket om utelukkelse står det:

"Utelukkelsen gjelder medlemskapsrettigheten til å delta i organisasjonsvirksomheten, herunder å kreve avholdt ekstraordinært representantskapsmøte, stille forslag til, møte på eller å avgi stemme i representantskapsmøte.

Medlemmene vil, i samme tidsrom som forpliktelsen til å betale medlemskontingent gjelder, ha rett til de ordinære tjenester og ytelser fra servicekontoret og sentralstyret som de øvrige medlemmene har overfor STAFO."

Utelukkelsen innebar derfor noe mer enn å ikke kunne ha tillitsverv. Å møte på representantskapsmøtet er en sentral medlemsrettighet. Ettersom representantskapsmøtet avholdes om høsten, ville det likevel ikke få noen reell betydning i denne saken. Det fremgår uttrykkelig av vedtaket at de utelukkede organisasjonene kunne benytte seg av ytelser fra servicekontoret. Dette innbar blant annet juridiske tjenester.

I retten forklarte styreleder i STAFO, Erlend Aasbø, at i hvert fall en av de fradelte organisasjonene benyttet dette tilbudet våren 2016. Videre at STAFO mente de hadde ansvaret for disse organisasjonene i lønnsforhandlingene våren 2016, og ba om innspill fra dem i den sammenheng. STAFO så det også slik at sikringsfondet ville kunne benyttes av de fradelte organisasjonene ved en eventuell streik våren 2016. STAFO har også betalt for medlemskapet i YS for disse organisasjonene. Dette støttes av øvrige vitneforklaringene, og retten legger det til grunn.

Retten mener derfor at utelukkelsen ikke innebar et umiddelbart opphør av alle rettigheter og plikter. Rettsvirkningen av en utelukkelse er ikke uttømmende regulert i vedtektene og vedtaket fremstår ikke som så ubalansert at det virker grovt urimelig.

Etter dette har retten kommet til at de fradelte organisasjonene skal betale medlemskontingent for første halvår 2016.

Fullbyrdelsessøksmålet gjelder medlemskontingent for første kvartal 2016, og STAFO gis medhold i dette.

Retten har etter dette kommet til at de fradelte organisasjonene skal betale medlemskontingent for første halvår 2016, men frifinnes for å betale for annet halvår 2016. I fastsettelsessøksmålet blir det da slik at de fradelte organisasjonen har plikt til å betale kontingent for annet kvartal 2016, men for øvrig frifinnes for betalingsplikt.

Sakskostnader:

IT Forbundet med flere har fått medhold av betydning uten å vinne saken, jfr. tvisteloven § 20-3. Hovedspørsmålet i saken var om delingsvedtaket var gyldig. Dette har de fått medhold i, riktignok under noe tvil. I saken om medlemskontingent ble resultatet delt. IT Forbundet med flere kan da helt eller delvis tilkjennes sakskostnader av STAFO hvis tungtveiende grunner tilsier det, jfr. § 20-3.

Retten har etter en helhetsvurdering, kommet til at det ikke er slike tungtveiende grunner som tilsier at motparten skal erstatte deres sakskostnader. Retten viser til at selv om IT Forbundet har fått medhold i hovedspørsmålet, så det var god grunn til å få saken prøvd fordi saken er tvilsom hva gjelder flertallskravet for vedtaket om deling. Etter en samlet vurdering har retten kommet til at partene skal bære hver sine sakskostnader.

Rettsgebyret belastes STAFO etter reglene i rettsgebyrloven.

DOMSSLUTNING

Delingssaken:

Vedtaket på STAFOs representantskapsmøte 30. november/1. desember 2015 om deling av STAFO er gyldig.

Krav om betaling av forfalt medlemskontingent første kvartal 2016:

1. IT forbundet (org.nr. 985 454 841) betaler kr 394 915 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
2. NRKs tverrfaglige Forening (org.nr. 871 274 417) betaler kr 361 410,75 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
3. Delta Luftfart (org.nr. 997 741 897) betaler kr 229 716 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
4. Kriminalomsorgens Lederforbund (org.nr. 992 199 881) betaler kr 117 505 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
5. Redningstjenestens Personalforening (org.nr. 996 102 467) betaler kr 24 997,50 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer
6. Delta Samfunnssikkerhet v/styreleder (org.nr. 884 286 972) betaler kr 58 684,50 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
7. Norsk toglederforening betaler kr 74 508,75 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
8. Signal- og Teleteknikernes Forening betaler kr 162 412 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
9. Delta Jernbane (org.nr. 990 275 912), betaler kr 84 177 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
10. Delta Norges Blindforbund (org.nr. 995 583 453) betaler kr 31 590 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
11. Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets Tverrfaglige Forening (org.nr. 815 674 502 betaler kr 11 070 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
12. Delta Landbruksdirektoratet betaler kr 20 171,25 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.

13. STAFO-foreningen i Vinmonopolet betaler kr 17 730 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
14. STAFO Fredskorpset betaler kr 15 147 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
15. STAFO SHT (Statens havarikommisjon for transport) betaler kr 4 680 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
16. STAFO-foreningen i Trygg Trafikk betaler kr 8 640 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer.
17. STAFO Kyst betaler kr 62 223,75 til STAFO, med tillegg av lovens morarente fra 1. mars 2016 til betaling skjer

For punkt 1 til 17 er oppfyllelsesfristen to uker fra dommens forkynnelse.

I fastsettelsessøksmålet:

1. IT Forbundet ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
2. NRKs Tverrfaglige forening ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
3. Delta Luftfart ved styreleder har ikke plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet halvår 2016, for øvrig frifinnes STAFO.
4. Kriminalomsorgens Lederforbund ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
5. Redningstjenestens Personalforening ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
6. Delta Samfunnssikkerhet ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
7. Norsk toglederforening ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
8. Signal- og Teleteknikernes forening ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.

9. Delta Jernbane ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
10. Delta Norges Blindforbund ved styrets leder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
11. Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets Tverrfaglige forening ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
12. Delta Landbruksdirektoratet ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
13. STAFO-foreningen i Vinmonopolet, Arcus, Vectura ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
14. STAFO Fredskorpset ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
15. STAFO SHT (Statens Havarikommisjon for Transport) ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
16. STAFO-foreningen i Trygg Trafikk ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.
17. STAFO Kyst ved styreleder har plikt til å betale medlemskontingent til STAFO for annet kvartal 2016, for øvrig frifinnes de for betalingsplikt.

Sakskostnader:

Partene bærer sine egne sakskostnader.

Retten hevet

Anniken Nygaard Ottesen

Dokument i samsvar med undertegnet original

Oslo tingrett 01.07.2016

Håkon Pedersen

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten. Ankefristen avbrytes av rettsferien. Rettsferie er følgende: Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar, jf. domstoloven § 140.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankeegenstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankeegenstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.